

Kuli László: Requiem a Ciprusért

A mocsárciprus egy árvíz- és belvíztűrő tülevélű fafajta, melyet Észak-Amerikából telepítettek be Magyarországra lelkes botanikusok, arisztokraták. Így volt ez Szarvas város esetében is, ahol a szarvasi arborétum fő látványosságai a Körös-holtág partján növekedő mocsárciprusok, melyeket az arborétum alapítója, **gróf Bolza Pál** honosított meg e területen. A Kecskemét felől Szarvasra érkezőket e védett facsoportok köszöntik, a holtág túlsó partján a Bolza-kastély és a vízbe állított Millenniumi Emlékmű megvilágított oszlopa teszi teljessé az idilli képet. A festői városkapu másik fontos épített eleme volt a **Csete György** (1937–2016) építőművész által tervezett, 1985-ben épült Ciprus csárda. Sajnos csak volt.

A csárda Csete hajlításból eredő formakísérleteinek egyik fontos épülete, mely a balatonszentgyörgyi Gulya csárda előképének volt tekinthető a mester munkásságában. A tengelyes és centrális szimmetriára szerkesztett egyszerű, de hatásos épületforma, jellegzetes földig eresztett tetővel mesterien illeszkedett a vízpart természeti és épített mikrokozmoszához. A földbe futó tetőelemek a mocsári ciprusok erőteljes támasztógyökereire utaltak Csete klasszikus értelemben vett organikus építészeti felfogásának jeleként, melyet így magyarázott: „A szerves építészeti alkotásai a hajlék szavunk analógiájára szerveződnek, nyilván nem mind, de a több-

ségük igen. Ilyen az ősi pentaton dallam képlete is: emelkedő-ereszkedő. Olyan, mint egy domb, vagy egy szénakazal. Porból van és porrá lesz, hogy bibliai hasonlatot mondjak. Ki állíthatja azt, hogy egy új hajlék a megszokott »házhoz« (falak és azon egy tető) hasonlítson, és ne egy fához vagy körakáshoz?”

A területet megvásároló vállalkozás már nem tartotta érdemesnek arra az épületet, hogy azt átalakítva, felújítva és kibővítve valósítsa meg üzleti terveit, ezért a Ciprus csárdát elbontotta. Helyén neves építésiroda teheti le sokadik „innovatív” és „érzékenyen reflektáló” üvegkockáját a szarvasiak és a békési várost szerető emberek nagy bánatára. Szomorúnak tartom, hogy a „kreativitást” oly nagy becsben tartó építészszakma, amely aláírásgyűjtésbe kezd egy világörökségi területen elbontásra ítélt, a laikusok által közutálatnak örvendő ipari épület védelmében, fel sem szisszent a szarvasi beruházás hallatán, és a bontási szándék semmiféle ellenállásba nem ütközött. A laikusok egy részét el lehet ugyan ringatni az olyan érvekkel, hogy „nem rentábilis az épület megmentése”, és az új épület „jövőbe mutató és sokkal energiatudatosabb”, de legalább nekünk lehetett volna egy-két öszinte és józan szavunk.

Az ősi ciprusok csak állnak és növekednek tovább, az égig. Ez a harmincöt év nekik semmi. Csodálkozva nézik a változásokat maguk körül a nyomulni piacvezető cég terveinek biodiszipleiként. Egyelőre még hasznos hoznak. Maradhatnak.

Építészeti OSSKÁR-díj 2020 Pályázati felhívás

Osskó Judit Ybl-díjas és Prima Primissima díjas építész, televíziós szerkesztő és férje, **Tokár György** (1933–2019) Ybl-díjas, Prima díjas építész építészeti díj alapítását határozták el, amelyet kettőjük nevének összekapcsolásával – OSSKÓ és TOKÁR – *Építészeti OSSKÁR-díjra* kereszteltek. A díjat idén adják át először, melyre országos, nyílt és nyilvános pályázat került meghirdetésre. Osskó Judit az Országos Főépítési Kollégiumot (OFK) kérte fel, hogy az egész országot behálózó szervezet legyen elvi támasza, segítője a kezdeményezésnek, hogy minél szélesebb körből kerülhessenek ki a díjazásra beküldött alkotások.

Olyan új építészeti alkotásokat, együtteseket várnak a pályázatra, amelyek illeszkednek a település, a táj szelleméhez, rendezik, és nem zaklatják tovább meglévő természeti és épített környezetünket. Olyan kiemelkedő színvonalú műveket kívánnak díjazni, amelyekben a vezető szerepet a humánus, a harmonia és a minőség képviseli. A beküldött épületeket, együtteseket ezért tágabb környezetükkel együtt értékelik, hiszen a díj odaítélésének legfontosabb szempontja, hogy az új létesítmény szerves része legyen az adott település táji és épített környezetének.

Építész tervezők Magyarország területén megépült és 2017. január 1. után átadott épülettel pályázhatnak 2020. szeptember 28-ig.

A díj: bruttó 1 000 000 Ft

A pályaművek beadása:

2020. június 8.–2020. szeptember 28.

Eredményhirdetés és díjkiosztás:

2020. november 18.

A pályázat beküldése és kapcsolat:

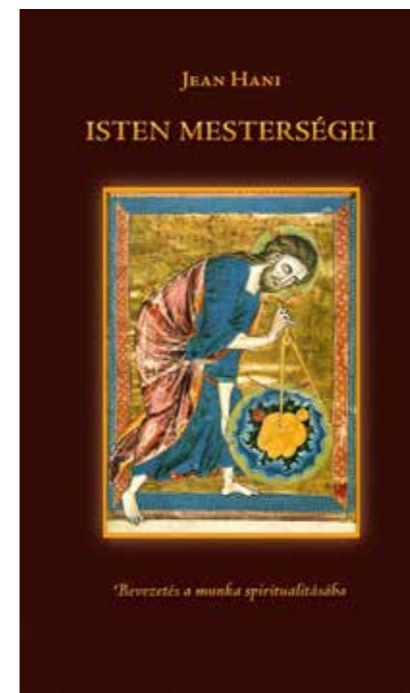
osskar@foepiteszek.hu

Részletes kiírás és további információk:

www.foepiteszek.hu/osskar-dij

◀ Fotó: Bakula János

Jean Hani: Isten mesterségei

Az első olvasatra provokatívnak tűnő cím alatt egy nagyszerű tanulmánykötetet adott ki a Sursum Kiadó. Az amiens-i egyetem professzora, Jean Hani (1917–2012) ebben a művében a munka spiritualitására irányítja figyelmünket, ami a felfokozott cselekvőképességben vergődő modern világban igazi hiánypótló műnek bizonyul. Az állandó hangzavar és szünni nem akaró kényszermozgások helyett belső szemlélődés útján pillanthatunk rá Istenre mint írnokra, orvosra, harcosra, fazekasra, takácsra, építőmesterre, ácsra, pásztorra, tengerészre, halászra, vadászra, kertészre, földművesre és szőlősgazdára. E tanulságos szemlélődés segíthet abban, hogy mindennapi alkotótevékenységünkben is a Mindent-adó cselekvésének archetipusát vegyük birtokba,

mert – ahogy a szerző is indokolja az összefüggések feltárásának szükségességét – „a mesterségek gyakorlása folyamatos teremtés, következésképpen archetipusa Istenben, az isteni tevékenységben található. Ezért helyénvaló a különböző mesterségeket Istennel összefüggésbe hozni, és az igazat megvallva szükségszerű is, lévén ez az egyetlen módja annak, hogy helyesen fogjuk fel és gyakoroljuk azokat.” Mivel az építészet külön fejezetben is kiemelte a szerző figyelmét, ez a mű szinte kötelező olvasmány azoknak, akik nem csak gazdasági hasznosító dizájn-tevékenységnek fogják fel szakmáikat.

Kuli László

Kiadó: Sursum Kiadó

Megjelenés: 2017

Fordította: Kocsi Lajos

Terjedelem: 166 oldal

Turi Attila

Turi Attila építész munkássága több, egymásba fonódó szálból áll, melyek között jelentős alkotások sora éppen úgy megtalálható, mint a főépítési és a közösségi szolgálat. Vannak történetek, amelyek csomóponttá sűrűsödnek egy korántsem lezárt, immár 33 éves pályája esetén: különböző léptékű és funkciójú épületek, eredmények és tanulságok sorakoznak sajátos egységben. Mind-ez a mester, Makovecz Imre, és az ő kezében máig erős közösséget alkotó társak kísérik, akik nélkül nem születhetett volna alkotás, de szolgálat sem. A kötet **Dénes Eszter** szerkesztésében e csomópontok mentén, gazdag képanyaggal és az alkotó saját írásait beemelve, témák szerint tárja elénk a tanítvány önálló építészeti világát, mely nem formailag, hanem belső mozgatóerőiben rokon mesterének építészeti világgal. Turi Attila „hely-es” és „kor-szerű”, élhető építészetről, mely az organikus gondolkodás napjainkra átemelhető maximumát adja, **Erhardt Gábor** bevezető tanulmánya ad pontos és átfogó elemzést.

Kiadó: Kós Károly Alapítvány, Turi Attila

Grafikus: Vízvárdi András | Fotó: Dénes György

Megjelenés: 2020

Terjedelem: 316 oldal

Kapható a Libri és a Lira boltjaiban, valamint a FUGA Budapesti Építészeti Központban